

AYAZ TAHİR TÜRKİSTAN İDİL-URAL VAKFI

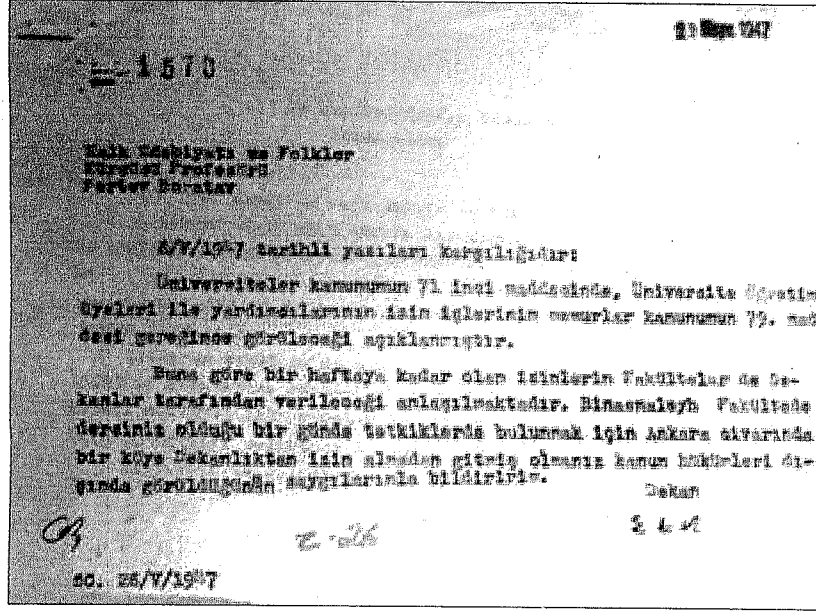
172119

Prof. Dr. Saadet İshaki Çağatay'ın
Yaşam Öyküsü

Çağatay, Saadet

Hadi ŞENOL

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	172119
Tas. No:	924 ÇAG

102

SAADET ÇAĞATAY
(1907-1989)

Görev Yılları: 1943-1977

Hadi Şenol

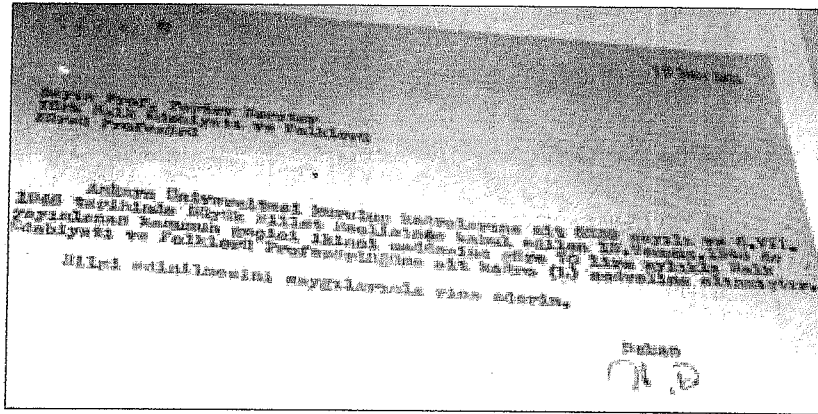
103

Ayaz'ın Kızı

Seksen iki yıllık bir ömür. Bir bilim insanının son nefesine dek dolu dolu yaşadığı bir ömür. Bu seksen iki yılda, bir memleketin, (Saadet Çağatay'ın deyişi ile) bir ilin, bir davanın, bir babanın ve İdil-Ural'da yaşayan tüm Tatarların sorunları var, acıları var, dertleri var, nadiren de olsa sevinçleri var. Türkoloji alanında tartışmasız çalışmaları var. Bir de, neredeyse yaşadığı bile tartışılacak kadar belirsizleşmiş Saadet Çağatay'ın kendisi var.

Her kuşağın kendince bir öyküsü vardır. Böylesi çalkantılı dönemler içerisinde bunlardan herhangi birini anlatmaya kalkınca doğal bir biçimde diğerleri de yer alır bu öyküde. Onların bağımsızlık tutkuları, çileleri, yoksullukları, düş kırıklıkları hep birlikte yaşanır. Bütün bunlar yaşanırken kimi davaların insanları, kendi boy aynalarında vazgeçilmez kahramanlar olarak görünmeye başlar. Onları en yakınları hep kahraman olarak görmek ister. Hatta bu istek, öykümüzde görüleceği gibi, zaman zaman bu yakınların kendilerini görünmez kılar.

Saadet Çağatay-İshaki. Ayaz'ın kızı. O kendisini yaşadığı sürece hep böyle takdim etmiş. Ne soyadını taşıdığı Tahir Çağatay'ın eşi olarak, ne de Profesör Saadet Çağatay olarak hiç tanıtmamış kendisini. Bu tanıtımda, bir başka önemli nokta da, hem eşinin, hem de babasının Türkiye'ye geldikten sonra aldıkları soyadını kullanım biçimi. Saadet Çağatay da Tahir Çağatay da Almanya'da Şakir

Türk Dili Araştırmaları Yıllığı BELLETEN, yılı 2007,
sayı 2, Ankara - 2010, ss. 131 - 149.

D128

Dr. Fikri Sertkaya

**DOĞUMUNUN 100. YIL
DÖNÜMÜ DOLAYISIYLA
PROF. DR. SAADET ÇAĞATAY**
(28 Temmuz 1907 / Kazan - 24 Haziran 1989 / Ankara)

Osman Fikri SERTKAYA

Saadet İshaki 28 Temmuz 1907'de Kazan'ın Yevşirme (Rusça adı: Tutluşkin) köyünde doğmuştur. Babası Ayaz İshaki, annesi Meryem Hanım'dan 1908 yılında ayrıldığı için çocukluğu köyde dedesinin evinde geçmiştir.

İlkokula köyünde başlayan Saadet İshakî 1916'da Kazan'a gelir. Rusçasını ilerletir.

1917'de sadece asilzadelerin çocuklarının kabul edildiği Marinski Gimnazya (Marienische Gymnasium)'ya Çar'ın özel izni ile ve sınav kazanarak kaydedilir. O okulun ilk Türk kız öğrencisidir. 1921'de Marinski Gimnazya'dan ortaokul diplomasını alarak mezun olup Yevşirme köyüne döner.

1922 yılı yazında tüm aile köyden Kazan şehrine döner. 1922 Kasımında Finlandiya sınırına olan 175 kilometreyi yürürler. 10 Kasım 1922'de Finlandiya'dadır. Karantina bir ay sürer. Sonra babasına kavuşur. Babası ile birlikte Berlin'e dönerler.

Berlin'de Sadri Maksudi ve Yusuf Akçura'nın gizli destekleri ile yabancıların çocuklarının devam ettiği özel bir Alman Lisesi (Realgymnasium)'ne yatılı olarak kaydolup Almanca öğrenir.

1925'te Hamdullah Suphi Tanrıöver'in yardımı ile Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığına geçer.

1926 yılı yaz tatilini babasının yanında İstanbul'da geçirir. Yoksulluk hat safhadadır. Bir ara öğrenimini yarıda kesip burada kalmayı düşünür. Yusuf Akçura'dan gelen bir mektupta, onun mutlaka Berlin'e dönüp eğitimini tamamlaması gerektiği yazılmaktadır. Ayaz İshaki, kızı Saadet'i göz yaşları içinde Berlin'e uğurlar.